

Work First en prestaties van opdrachtnemers:

De Work First-aanpak werkt in Dordrecht. De instroom in het WWB-bestand neemt af en de uitstroom neemt toe. Dat is de belangrijkste conclusie van het onderzoek dat TNO Kwaliteit van Leven uitvoerde in opdracht van de Sociale Dienst van Dordrecht.

Inzet van instrumenten in Dordrecht geëvalueerd

Sinds de invoering van de Wet werk en bijstand (WWB) in 2004 ontvangt elke gemeente een budget dat twee delen omvat: het inkomensdeel voor het verstrekken van uitkeringen en het werkdeel voor het aanbieden van reïntegratietrajecten. Waar voor die tijd de uitgaven voor uitkeringen en reïntegratie gedeclareerd konden worden bij de centrale overheid, geldt nu dat overschrijdingen van de budgetten primair ten laste van de eigen gemeente komen. Omdat het verdeelmodel van de overheid slecht uitvalt voor Dordrecht moest de gemeente iets doen om een jaarlijks tekort van 10 miljoen euro te voorkomen.

Gegeven de geleidelijke reductie van het inkomensbudget (I-deel) en het

reïntegratiebudget (W-deel) is het voor de gemeente Dordrecht van groot belang dat de inzet van reïntegratietrajecten en voorzieningen bijdraagt aan een snelle vermindering van het bijstandsvolume. Voor de gemeente Dordrecht is daarom effectiviteit leidend bij de inzet van reïntegratiemiddelen. Tegen deze achtergrond zijn ook de prestaties van de reïntegratiebedrijven door TNO beoordeeld.

Reïntegratie uitbesteed

Begin 2004 sloot de gemeente contracten af met integratiebedrijven om te gaan werken volgens Work First, een methode waarbij werkzoekenden de kortste weg naar werk volgen. Afsgesproken is dat elk instrument na twee jaar

geëvalueerd wordt door een externe partij. Zelf monitort de Sociale Dienst van de gemeente Dordrecht elk kwartaal, maar de evaluatie wil ze niet zelf doen 'opdat een slager niet zijn eigen vlees keurt'.

De kwalitatieve en kwantitatieve evaluaties zijn bedoeld om te beoordelen of het werk van de ingehuurd reïntegratiebedrijven het gewenste resultaat oplevert. In 2006 is de eerste evaluatie uitgevoerd van de instrumenten De Werkplaats en de Arbeidsgerelateerde Uitstroom (AGU). Op De Werkplaats volgen werkzoekenden drie maanden een werkstage en worden ze ondersteund in het zoeken naar werk. De AGU biedt tijdelijke leer-/werkbanen in de profit sector met uitzicht op vast werk.

Voor beide instrumenten zijn contracten afgesloten met ieder vier reïntegratiebedrijven. Deze bieden reïntegratietrajecten aan de deelnemers aan onderregie van de klantmanagers van de Sociale Dienst (zie kader).

Voor de evaluatie hield TNO interviews bij de reïntegratiebedrijven en werd de effectiviteit van de instrumenten beoordeeld door onder meer naar de afname van het bijstandsvolume en de plaat-

De kortste weg naar werk

Dit artikel is gebaseerd op onderzoek in Dordrecht naar de uitvoering van 'de kortste weg naar werk'. De volledige naam van het rapport is: 'Prestaties van het reïntegratiebedrijf - Evaluatie van de kortste weg naar werk in Dordrecht'. Daar binnen biedt een tiental reïntegratiebedrijven instrumenten volgens het Work First-beginsel. De in totaal drie evaluatieonderzoeken vormden een basis waarop de Sociale Dienst kon beslissen over voortzetting van contracten en bepalen in hoeverre de keuze voor de instrumenten moet worden aangepast. Het belang van het onderzoek ligt in het besluit dat de gemeente eind 2006 moest nemen over voortzetting van de uitbesteding aan de opdrachtnemers in de volgende drie jaar.

Het rapport is op te vragen bij Gemeente Dordrecht, Sociale Dienst, telefoon 078-6396631.

Dirk, HTS-wtb zoekt werk 06 27076617

De Werkplaats

De kortste standaardroute voor uitkeringsgerechtigden die niet direct aan het werk kunnen, is De Werkplaats. Hier wordt arbeidsritme aangeleerd en een 'dynamische' diagnose gesteld van de deelnemer. De Werkplaats heeft voor sommigen ook een preventieve werking op een uitkeringsaanvraag. De reïntegratiebedrijven hebben ieder een eigen Werkplaats waar zij meerdere producten en diensten aanbieden. WWB-gerechtigden volgen verplicht drie maanden een werkstage van 20 uur per week en worden ondersteund bij het zoeken naar werk. Zonodig wordt de Werkplaats gevolgd door een AGU-Werkstage van zes maanden of een AGU-Leerwerkbaan bij een bedrijf. De Leerwerkbanen zijn voor een jaar. Gedurende deze tijd treedt de deelnemer in dienst van het reïntegratiebedrijf. Deze detachert de deelnemer in een kwalificerende baan in de profitsector van ten minste 32 uur per week met perspectief op regulier werk. Het reïntegratiebedrijf ontvangt loonkostensubsidie van de gemeente en een betaling van het inlenende bedrijf.

singsresultaten te kijken. Verder heeft iedereen bij de Sociale Dienst en andere gemeentelijke instellingen en de reïntegratiebureaus open zijn verhaal kunnen doen.

Bevindingen

De belangrijkste bevinding is dat de Work First-aanpak werkt. De reïntegratiebedrijven leveren in de regel goed werk, de kwaliteit is op orde en de resultaten zijn naar wens. De uitstroom van mensen met een bijstandsuitkering neemt toe, de instroom neemt af. Zo blijkt dat van alle bijstandsgerechtigden die in 2005 werk vonden, 14 procent dat zonder De Werkplaats of de AGU deed en 37 procent met de Work First-aanpak.

Een andere indicatie voor de toename van uitstroom uit de uitkering na de ontwikkeling van Work First, geeft de vergelijking van twee cohorten. Van de personen die in het laatste kwartaal van 2004 instroomden in de uitkering was na een half jaar ruim 40 procent uitgestroomd, een jaar eerder was de uitstroom na zes maanden minder dan 30 procent. Op basis van deze resultaten acht TNO een besparing van jaarlijks zes miljoen mogelijk. Aan deze gunstige resultaten draagt ieder reïntegratiebedrijf op eigen wijze bij.

In de evaluatie zijn de prestaties van reïntegratiebedrijven vergeleken met de in contracten vastgelegde resultaat-

verplichtingen. De rapportage aan de gemeente vermeldt de scores op de prestatie-indicatoren voor het leveren van producten en diensten, de samenwerking in de keten en de kwantitatieve prestaties. In de meeste gevallen, zoals bij het inzetten van ervaren en deskundig personeel, scoorden bedrijven conform afspraak in bestek, offerte en contract. Soms was niet duidelijk of voldaan wordt aan de norm, afspraak of verwachting van de gemeenten, zoals bij het aanbieden van scholing.

Knelpunten

Uit de evaluatie zijn ook knelpunten naar voren gekomen. Zo verdient scholing nog de nodige aandacht en zullen

de reïntegratiebedrijven goed moeten kijken naar de ontwikkelingen van de AGU. Door gebrek aan leerplekken organiseert de AGU die zelf. Daarmee lijkt het te veel op De Werkplaats. Ook de rol van de klantmanagers van de Sociale dienst moet beter. Zij moeten meer het kantoor uit, naar de bedrijven toe en nadrukkelijker de regie voeren. En de communicatie moet beter, vooral waar het gaat om het toewijzen van de juiste cliënt aan het juiste traject.

Dynamische diagnose

Tijdens de 'dynamische' diagnose volgen bedrijven gedurende de gehele periode van De Werkplaats het gedrag, de belemmeringen en de vorderingen van een deelnemer. Op basis daarvan stellen zij een actieplan en trajectadvies op. De uitvoering van de diagnose leek aanvankelijk een probleem voor de bedrijven en leverde veel klachten op van klantmanagers en AGU-bedrijven die een verkeerd actieplan of trajectadvies meenden te krijgen. Dit kwam omdat de Werkplaatsbedrijven te weinig kennis hadden van de AGU-vervolgtrajecten, en alternatieve trajecten zoals de Brug en de Springplank (nog) niet aanwezig waren. Inmiddels lijkt deze situatie zich te verbeteren. Wel blijft de informatievoorziening tussen Werkplaatsbedrijven onderling gebrekkig.

Kwaliteit ketensamenwerking

De contacten tussen de reïntegratiebedrijven onderling zijn onder de maat. Zeker de horizontale samenwerking tussen bedrijven die eenzelfde instrument uitvoeren, is niet zoals de gemeente die op het oog heeft. De communicatie en samenwerking van de reïntegratiebedrijven met de gemeente ontwikkelt zich nu in de goede richting. Persoonlijke contacten tussen medewerkers van verschillende partijen zijn nog flink te verbeteren. Het verzuim van deelnemers is bij alle

bedrijven zeer hoog (19 – 28 procent) en heeft daarom alle aandacht van de bedrijven. Oneigenlijk verzuim wordt gemeld aan de Sociale Dienst. De Sociale Dienst is bij het opleggen van een sanctie op de uitkering gebonden aan wettelijke bepalingen, zoals 'hoor en wederhoor'. Met als gevolg dat het op stuk minder snel kan worden uitgevoerd dan reïntegratiebedrijven soms wensen.

Kwantitatieve prestaties

De preventieve werking van het Work First-instrument De Werkplaats is in alle gevallen ruim voldoende (gemiddeld 11 procent). De gegevens over één specifiek bedrijf kregen speciale aan-

stroom naar regulier werk en dat is meer dan de gemeente verwachtte. Echter, slechts 20 procent stroomde uit naar een AGU-dienstverband, terwijl de gemeente veronderstelde dat dit meer dan 60 procent zou zijn. Daarom werden relatief minder uitkeringen dan verwacht beëindigd.

Sluitende aanpak en toegevoegde waarde

In principe is er in de gemeente Dordrecht voor alle WWB-uitkeringsgerechtigden die kunnen werken een aanbod dat hen vroeg of laat kan toe leiden naar regulier werk. De cliënt die niet direct aan het werk komt, blijft op De Werkplaats tot hij bij de AGU kan

De informatievoorziening tussen werkplaatsbedrijven onderling blijft gebrekkig

dacht, daar was de preventieve werking duidelijk hoger, namelijk 17 procent. De preventieve werking bleek vooral hoog onder de groep jonger dan 23 jaar, namelijk 20 procent. Zij werken in De Werkplaats onder een ander regime, namelijk 32 uur in plaats van 20 uur. De uitstroom vanuit De Werkplaats naar werk of een vervoltraject lijkt zich gunstiger te ontwikkelen dan aanvankelijk gedacht. Gezamenlijk voldoen de bedrijven, met een uitstroom naar regulier werk van gemiddeld 31 procent, aan de wens van de gemeente. De overigen stroomden door naar een vervoltraject AGU (45 procent) of naar de Brug (10 procent) of Springplank (14 procent).

Uit de kwartaalrapportages blijkt dat de uitstroomresultaten van de AGU-stages verbeteren. 27 procent van de deelnemers beëindigt de uitkering met uit-

beginnen. Bij tussentijds uitval is er altijd een ander bedrijf waar de cliënt aangemeld kan worden. Als reïntegratie op korte termijn niet mogelijk is, wordt men geactiveerd in additionele banen van de Springplank of Brug.

Op basis van de externe evaluatie zijn zeven contracten met reïntegratiebedrijven gecontinueerd. TNO heeft eind 2006 ook het instrument Springplank geëvalueerd. De evaluatie van de bureaus die de medische keuringen van uitkeringsgerechtigden verzorgen, wordt momenteel afgerond. In totaal zijn dan 14 contracten beoordeeld en vier Work First-instrumenten. De daling van het uitkeringsvolume van de gemeente Dordrecht ligt inmiddels ver boven het aanvankelijk gestelde doel. ←

Edwin de Vos is senior onderzoeker bij TNO Arbeid